

Nemnda sier nei til patent på naturlig forekommende organismer{PRIVATE }

I en uttalelse av 17.11.94 sa flertallet i Bioteknolognemnda nei til patent på naturlig forekommende biologisk materiale fordi det er oppdagelser og ikke oppfinnelser. Nemnda er også kritisk til de brede bioteknologi-patenter som stadig blir gitt både i USA og Europa. Det bør tas et nordisk initiativ for å endre denne praksis, foreslår nemnda.

Det er gitt norske patenter på naturlig forekommende mikroorganismer, bl.a en spesiell type melkesyrebakterier. Direktoratet for Naturforvaltning har protestert overfor Patentstyret angående tre nye søknader om patent på naturlig forekommende mikroorganismer. For flertallet i Bioteknologinemnda er det viktig at denne praksis blir endret.

Nemnda enig i at det kan gis patent på en spesiell industriell *utnyttelse* av en naturlig forekommende mikroorganisme f.eks. til fremstilling av et bestemt protein, men et stort flertall i nemnda vil ikke godta at det gis patent på *selve organismen*. Flertall mener at isolering av mikroorganismer fra naturen ikke kan kalles oppfinnelser, det er oppdagelser.

Flertallet understreker videre at et patent på et gen brukt i én sammenheng ikke bør hindre andre i å bruke den samme mikroorganismen i en helt annen sammenheng. En mikroorganisme har 3-4000 ulike gener som kanskje kan utnyttes industrielt i ulike sammenhenger.

Slik lyder flertallets uttalelse i sin helhet:

"Bioteknologinemnda mener at det ikke bør gis patent på naturlig forekommende biologisk materiale slik det foreligger i naturen. Det kan være forbundet med store vanskeligheter å isolere dette materialet særlig hvis materialet/organismen ikke har vært isolert og karakterisert før, likevel er ikke dette selvstendig og tilstrekkelig grunnlag for patentering av mikroorganismen/det biologiske materialet. Med naturlig forekommende biologisk materiale menes i denne forbindelse organismer, gener, gensekvenser og kodende og ikke-kodende polynukleotidsekvenser isolert eller kopiert fra organismer slik de forekommer i naturen.

Metoder for renfremstilling av biologisk materialer, prosesser de eventuelt inngår i, og de produkter som kan produseres i slike prosesser, kan være patenterbare oppfinnelser dersom de ellers tilfredsstillende generelle kravene forøvrige.

Bioteknologinemnda mener at i de tilfeller det gis anvendelsespatent hvor naturlig forekommende materiale inngår, må patentsøknaden formuleres så presist at andre ikke hindres i å bruke samme organisme eller samme naturstoff i en helt annen forbindelse, ellers kan man hindre eller hemme innsats innen forskning og utvikling av nye produkter og prosesser."

<mt>Brede patentkrav

<txt>Problemen med de vidtfavnende bioteknologiske patenter ble tatt opp i lederen i Gen-i-Alt nr. 4. Bioteknologinemnda vedtok enstemmig følgende uttalelse:

"Bioteknologinemnda er meget betenkt over den utviklingen man har sett når det gjelder bredden på patenter innen bioteknologi og de svake krav til oppfinneshøyde som man ofte ser.

Patentkravene er mange ganger så bredt formet at det kan virke hemmende på forskning og utvikling av nye produkter og prosesser. Patentsystemet generelle krav til reproduserbarhet og detaljert beskrivelse av oppfinnelsen synes å være satt til side i denne typen patenter. Skal patentsystemet ikke undergraves på lengre sikt, er det viktig at kravene til oppfinneshøyde opprettholdes og at patentet begrenses til det oppfinnelsen reelt dreier seg om. Etter Bioteknologinemndas mening bør man ta et initiativ, fortrinnsvis på nordisk basis, for å endre denne praksis."

<mt>Amerikanerne snur?

<yxy>Det europeiske patentkontoret har nylig gitt et patent som viser at utglidningen er kommet meget langt også i Europa: I forbindelse med at Hoffmann-LaRoche ble tilkjent patent på polymerase-kjede reaksjonen (PCR) fikk de samtidig eiendomsretten til alle termotabile enzymer som lager RNA eller DNA, både kjente og de noen måtte finne i fremtiden.

Bredden på dette patentet tilsvarer det som Agracetus ble gitt i USA i 1992 når det gjelder genmodifisert bomull: Agracetus ble med dette patentet gitt enerett til utnyttelse av all fremtidig genmodifisert bomull.

Mange frykter at slike brede patenter vil hindre forskning og utvikling av nye og bedre produkter. Det amerikanske landbruksdepartementet har protestert, de hevder at forskning på bomullsplanter allerede viser nedgang. Det amerikanske patentkontoret har i følge The Wall Street Journal sett på saken på nytt og kommet til at det ikke var grunnlag for å gi et så vidtfnende patent. Bioteknologinemnda er altså ikke det eneste organ som hevder en advarende pekefinger mot den patentpraksis man finner innen bioteknologi.